Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Rechtsbestel

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
4937556

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 6 oktober 2023
Onderwerp Reactie op de vragen van de Vaste commissie Justitie en Veiligheid over evaluatie Wet herziening ten nadele

In oktober 2013 is de Wet herziening ten nadele in werking getreden. Deze wet introduceerde de wettelijke mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen onherroepelijke uitspraken van de strafrechter in geval van ernstige misdrijven ten nadele van de gewezen verdachte te kunnen herzien. Bij brief van 22 mei 2023 heb ik uw Kamer bericht dat het niet mogelijk is deze wet te evalueren omdat de daarin opgenomen herzieningsregeling ten nadele in de praktijk niet is toegepast (Kamerstukken I 2022/23 36200 VI, F).

In reactie op uw brief van 11 juli 2023 beantwoord ik graag de vragen die hierover door de fractie van GroenLinks-PvdA zijn gesteld en waarbij de fracties van D66, SP en OPNL zich hebben aangesloten.

Sinds de inwerkingtreding van de wet in oktober 2013 zijn er, zo beantwoord ik de vraag daarover van de fractie van GroenLinks-PvdA, geen gevallen waarin een onherroepelijke rechterlijke uitspraak op grond van deze regeling door de Hoge Raad is herzien. Het College van procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie heeft één keer een herzieningsaanvraag ten nadele bij de Hoge Raad ingediend. Deze zaak betrof een roofoverval op een supermarkt in 2001, die ook wel bekend is geworden als de 'Vivaldi-zaak'. In zijn arrest van 8 november 2016 heeft de Hoge Raad de herzieningsaanvraag afgewezen (HR 8 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2520). Sindsdien zijn geen nieuwe zaken aan de HR voorgelegd. Het Openbaar Ministerie heeft aangegeven op dit moment in een aantal afgesloten strafzaken te onderzoeken of een vordering tot herziening ten nadele kan worden ingesteld. Dit betreffen complexe en langlopende onderzoekstrajecten, waarbij het Openbaar Ministerie met grote zorgvuldigheid beziet of die zaken voldoen aan de wettelijke criteria voor herziening ten nadele en de uitleg die de Hoge Raad in het eerder aangehaalde arrest aan het novumbegrip heeft gegeven.

In reactie op de vraag van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie wat het voorgaande zegt over de noodzaak van deze regeling, merk ik het volgende op. De mogelijkheid van herziening ten nadele betreft een buitengewoon rechtsmiddel dat slechts in uitzonderlijke gevallen voor toepassing in aanmerking komt. Het gaat immers om een procedure waarmee een onherroepelijke vrijspraak of

ontslag van alle rechtsvervolging in het nadeel van de verdachte kan worden herzien. De regeling kan daarmee worden beschouwd als een noodventiel binnen het Nederlandse strafrechtelijk bestel. De herzieningsprocedure heeft naar zijn aard als buitengewoon rechtsmiddel een uitzonderlijk karakter. Het enkele feit dat tot op heden nog geen herzieningsaanvraag ten nadele door de Hoge Raad gegrond is verklaard, biedt op zichzelf geen aanleiding om de wenselijkheid van de wettelijke regeling te heroverwegen. De frequentie waarmee de regeling wordt toegepast, doet niet af aan het belang van het bestaan van een zorgvuldige procedure op grond waarvan een onherroepelijke uitspraak in het nadeel van de gewezen verdachte kan worden herzien. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de situatie dat een verdachte van een ernstig levensdelict onherroepelijk is vrijgesproken maar er nadien zeer belastend bewijsmateriaal ten aanzien van die verdachte aan het licht is gekomen, de situatie dat de onherroepelijke vrijspraak van de verdachte gebaseerd is op valse (bewijs)stukken of de situatie dat vast is komen te staan dat de gewezen verdachte zich met betrekking tot zijn strafzaak schuldig heeft gemaakt aan omkoping van bij die strafzaak betrokken personen (zoals de officier van justitie of de rechter). Dat deze wettelijke voorziening naar zijn aard slechts sporadisch zou worden toegepast, doet niet af aan de waarde van de regeling als zodanig. Gelet op het voorgaande, zie ik geen aanleiding de herzieningsregeling ten nadele te heroverwegen. De door de leden van GroenLinks-PvdA aangehaalde kritiek uit de wetenschap en de stemverhouding bij de aanvaarding van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer maken dit niet anders.

Bij de inzet van ambtelijke capaciteit voor de voorbereiding van nieuwe wetgeving worden verschillende criteria in acht genomen, zo beantwoord ik de vragen hierover. Omdat deze capaciteit bijna altijd schaars is, moeten hierin voortdurend keuzes worden gemaakt. Bij deze afweging worden uiteraard ook het nut en de bruikbaarheid van de wetswijziging voor de praktijk in ogenschouw genomen. De inzet van ambtelijke wetgevingscapaciteit is van veel factoren afhankelijk. De verwachte frequentie waarmee nieuwe wetgeving in de praktijk wordt toegepast, is daarbij niet doorslaggevend. Tot slot vragen deze leden mij om een inschatting van de totale kosten van de Wet herziening ten nadele, inclusief de kosten van het aantal arbeidsuren. Een dergelijke inschatting kan niet worden gegeven, omdat er geen specifieke registratie plaatsvindt van het aantal (ambtelijke) arbeidsuren dat per wetgevingstraject wordt besteed.

De Minister voor Rechtsbescherming,

F.M. Weerwind

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Rechtsbestel

Datum
6 oktober 2023

Ons kenmerk
4937556